

ALMA MOHORA-POPOVICIU (1896-1990)

SIMEON-PETRU MOȘOIGO

Alma Mohora-Popoviciu a fost prima femeie stomatolog din România. Prin acest articol dorim să-i omagiem memoria, cu ocazia împlinirii a două decenii de la încetarea sa din viață.

Alma Mohora-Popoviciu s-a născut în 1896, în Sânicolaul Mare (pe atunci în Austro-Ungaria), ca fiica cea mai mare, în casa cu trei fete, a tatălui ei – Nicolae Mohora, care în scurt timp avea să preia Direcția Cărților Funciare din Jimbolia, unde s-a mutat cu familia.

Studiile primare și primele clase secundare le urmează la Jimbolia, iar din clasa a V-a la Liceul Central din Budapesta, unde în 1914 susține cu succes bacalaureatul. Se înscrie în continuare la Facultatea de Medicină a Universității budapestane, studiind timp de patru ani.

În timpul primului război mondial și a răsturnărilor politice din Ungaria (în 1918) părăsește Budapesta și ajunge în condiții dramatice la Jimbolia. Dorind să continue studiile, trece, în același an, clandestin, frontiera în România Mare și la Cluj se înscrie la Facultatea de Medicină a Universității „Daciei Superioare”, nou înființată după Marea Unire. În anul 1921, încheindu-și studiile, este promovată doctor în medicină.

La Facultatea de Medicină din Cluj a venit în 1919 o întregă pleiadă de medici străluciți din întreaga Românie, precum și din străinătate, pentru a înființa catedrele prevăzute prin Decret de către Consiliul Dirigent. De la Budapesta a venit stomatologul Dr. Gheorghe Bilașcu, care în 1919 a fost încadrat profesor agregat și a înființat Catedra de Stomatologie, fiind și ctitorul, în Cluj, al primei clinici de stomatologie din România.

Profesorul Bilașcu, văzând interesul deosebit al Almei Mohora-Popoviciu pentru disciplina sa, îi propune colaborarea și o numește preparator benevol, pe când era încă studentă (1920). După obținerea diplomei de doctor în medicină, în anul 1921 e încadrată preparator bugetar. Astfel Alma Mohora-Popoviciu devine prima femeie stomatolog din România (cea de-a doua femeie stomatolog din România, va fi din 1922, Cornelia Brediceanu, soția marelui om care a fost Lucian Blaga).

Tot în anul 1921, Alma Mohora-Popoviciu se căsătorește cu Dr. Traian Popoviciu, care mai târziu, urcând treptele ierarhice, va deveni profesor universitar și șef al Clinicii de Obstetrică și Ginecologie I din Cluj.

Alma Mohora-Popoviciu devine apoi asistent universitar și, după 13 ani de activitate, își cere în 1933 transferul în rețeaua sanitară curativo-profilactică.

În cei 13 ani de activitate universitară a luat parte

activă la organizarea învățământului stomatologic, precum și la înființarea „Asociației medicilor stomatologi din România”, ca membru în birou. În această calitate și împreună cu biroul, precum și cu un comitet organizatoric, a desfășurat pregătirea în 1923 a celui de-al II-lea Congres de Stomatologie din țară, care a avut loc la Cluj. Cu această ocazie a prezentat prima sa comunicare: „Anomaliile dinților”. La Congresul din anul 1925, desfășurat la Iași, a prezentat comunicarea „Considerațiuni asupra unui caz de epiteliom adamantin”.

În 1927, ca reprezentantă a „Revistei Stomatologice”, participă la Paris la „Primul Congres Internațional de Presă Medicală Latină”. În intervalul mai-august al aceluiași an întreprinde o călătorie de studii la Paris, urmând cursuri la „École française de Stomatologie”. Trece apoi în Anglia, la Londra și studiază la „St. Thomas's Hospital Medical School”. În anul 1931 participă la Congresul „Asociației Internaționale a Medicilor Stomatologi”, desfășurat la Budapesta. Despre această manifestare științifică face o prezentare detaliată în „Clujul Medical”.

În decursul celor 13 ani de activitate didactică (1920-1933) a ținut cursuri teoretice și a condus stagii, cu demonstrații practice pentru studenți, în clinică și în ambulatorul acesteia. De asemenea, a luat parte activă la formarea și specializarea mai multor generații de medici specialiști stomatologi, în același sistem: cursuri teoretice și demonstrații practice.

Din 1933 până în 1940 lucrează ca medic specialist stomatolog la Ambulatorul Policlinic din Cluj.

În timpul refugiului la Sibiu (1940-1945) lucrează ca medic primar stomatolog (prin concurs) la Ambulatorul Policlinic din oraș. Tot în acest interval a fost numită membru, din partea Ministerului Sănătății, în comisiile pentru concursurile de medici primari în stomatologie.

Revenită la Cluj, lucrează în intervalul 1946-1950 ca medic primar la Dispensarul Policlinic, apoi între 1950-1957 (anul pensionării, cu pensie personală) ca medic șef al Secției de Stomatologie din cadrul Policlinicii II Cluj.

În anul 1948 înființează, cu mobilierul, aparatura și instrumentarul propriu (după desființarea cabinetelor particulare), un cabinet de stomatologie pentru studenții Institutului de Artă (muzică, teatru, arte plastice), la care lucrează apoi benevol, până la înființarea Policlinicii Studentești.

După pensionare, instituie, conduce și lucrează benevol, la Clinica de Chirurgie Maxilo-Facială, în Serviciul de Radiografii Dentare.

Lucrează apoi până în anii '70 la unul din cabinetele Policlinicii Speciale.

În 1976, cu ocazia împlinirii vârstei de 80 ani,

Uniunea Societăților de Științe Medicale, Filiala Cluj, împreună cu Clinica de Chirurgie Maxilo-Facială, a organizat în onorarea Almei Mohora-Popoviciu o ședință festivă. Cu această ocazie, sărbătorita a mulțumit organizatorilor, a adus un prinos de recunoștință tuturor magistrilor Facultății, în frunte cu Profesorul Gheorghe Bilașcu și a declarat: „Acest eveniment înălțător, care mi-a fost dat să-l trăiesc, îmi va rămâne de neuitat. Spre o vagă mângâiere citez cuvintele marelui savant Henry Fossilon, care spunea: „Moartea nu este o anticameră a morții, ci o primă flacără de imortalitate; ea nu este o ramolire, ci punctul cel mai înalt al existenței”.

Ființa Supremă a vrut și astfel s-a realizat o sărbătorire similară și la împlinirea vârstei de 90 ani. Alma Mohora-Popoviciu a ținut un speech, pe cât de plin de conținut, pe atât de spiritual și a fost îndelung aplaudată. Ea a spus: „... tot mai sper că va veni ziua când Bunul Dumnezeu se va îndura de voi și vă va lăsa se continuați ce am început noi”.

A fost așa, pentru că invocația Almei Mohora-Popoviciu a avut răspuns. La 94 ani, în 1990, înainte de a părăsi aceasta lume, ea a întrezărit „începutul reînceputului”.

De-a lungul vieții, Alma Mohora-Popoviciu a dezvoltat o activitate cu adevărat exhaustivă, atât pe linie profesională, cât și pe linie culturală, socială și sportivă. Mărturie stau cele peste 180 comunicări, participări la congrese, lucrări ample de specialitate, eseuri, poezii, epigrame, interviuri, evocări de mari personalități din

medicină, artă, muzică și literatură. De asemenea, a făcut și semnificative propuneri și sugestii scrise. De exemplu, necesitatea construirii unui palat al culturii la Cluj, care să răspundă necesității unei vieți științifice și artistice a intelectualității clujene. Această sugestie a sa, publicată în ziarul „Patria” din 1933, a fost preluată de Rectorul Universității de atunci – Profesorul Florian Ștefănescu-Goangă și realizată în anii ce au urmat: splendida clădire a „Colegiului Academic” (cunoscută și sub denumirea „Casa Universitarilor”).

Prin profesiune, spirit și statut social, Alma Mohora-Popoviciu a fost omniprezentă în viața Cetății Universitare a Clujului. Făcând abstracție de structura specială a personalității sale, ea a intrat în galeria de frunte a personalităților clujene, în primul rând ca prima femeie stomatolog din România. Ca soție a celui care a fost Profesorul Dr. Traian Popoviciu, a participat odată în plus la viața Clujului Universitar. A fost prima președintă a Secției de tenis de câmp a Universității, pe care a condus-o până în 1922.

În tot acest context, Alma Mohora-Popoviciu a avut un rol distinct în „filmul” epocii, în care au mai jucat: Victor Babeș, Emil Racoviță, Iuliu Hațieganu, Ioan Goia, Victor Papilian, Iuliu Moldovan, Gheorghe Bilașcu, Sextil Pușcariu, Vasile Pârvan, Petru Țârlea, Florian Ștefănescu-Goangă, Titu Vasiliu, Vasile Bogrea, Marius Hangănuț, Raluca Ripan și mulți alții. Cei menționați au fost câțiva dintre partenerii de drum prin istorie ai Almei Popoviciu-Mohora. Ei și mulți alții au avut prilejul bilateral de a fi contemporani cu dânsa.